

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FUGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyit-tér sora 1 korona

Tiszaék merényleteinek méltó betetőzése.

A választói javaslat érdemleges kritikája.

A „Székely-Udvarhely” eredeti közleménye.

I.

A magyar társadalmi életet évek óta két nagy és súlyos probléma tartja izgalomban: a véderő és választójog kérdése.

Ez a súlyos probléma oly nagy sullyal nehezedett közéletünkre, hogy megbénult tőle minden haladásunk és életerőnk.

A dinasztia és a közös kormánykörök szüntelenül a hadsereg fejlesztését követelték, míg a nemzet az eddigi óriás méretű katonai terhek alatt görnyedve, nem zárkózott ugyan el a véderő megfelelő, céltudatos fejlesztésétől, de feltétlenül azt kívánta, hogy oly véderőre adhassa áldozatát, amely véderő nemzeti létének, nemzeti önállóságának a biztosítására alkalmas s arra is oly mérvben, amilyen mérvben azt a nemzet valóságos képviselője szükségesnek és kívánatosnak itéli.

Tehát a nemzet követelte és követeli ma is, hogy képviselője valóban és a telje nemzetet képviselje; vagyis oly parlamentarizmus legyen, amelyben mindazok, akik a nemzet terhei alatt görnyednek; mindazok, akik vér- és pénzáldozattal nemzeti létünk fennállásához hozzájárulnak, — szóhoz jut-hassanak.

Ez a két érdek látszólag áthidalhatatlanul ellentétes, de csak látszólag. Ha ugyanis figyelembe vesszük, hogy azok a nemzetek, amelyek békében kívánnak küzdeni az általános jólét- és az általános haladásért, igyekeznek a békés munkálkodhatóság lehetőségét biztosítani és e célból haderejük modern fejlesztésétől, harcrakész állapotban való tartásától soha sem vonják meg a szükségességeket; jöhetnek fokozottan ügyelnek arra is, hogy a nemzet testéből, véréből való haderő, ne alkothasson államot az államban és egy pillanatra se válhasson a nemzet ellenségévé és soha se lehessen a nemzet kulturális haladásának megölnő betűjévé.

Amidőn a nemzet garanciákat kért és követelt, nem kívánta pillanatra sem védtelenné tenni az államot, hiszen annak kívánata, egyenlő lett volna az öngyilkossággal, hanem igenis követelte azt a természetes jogát, amelytől őt megfosztani, egyedül az Istennek lehet joga.

Követelte azt, hogy az a véréből, testéből való haderő, az ő kulturális haladását, békés fejlődését mozdítsa elő; követelte azt, hogy annak kiadásai ne vonják el kulturális haladása elöl a szükséges anyagi erőt. Követelte végül azt, hogy legalább annyi joga legyen, hogy önmaga határoz-hassa meg azt a h. tárt, amelyen tul-

terjeszkedni, nemzeti öngyilkosság nélkül nem lehet, nem szabad.

Mindenütt, ahol a népek monarchikus kormányformában élnek, a nép és uralkodóház érdekei egyes esetekben ellentétesek, de ha valahol azok, nálunk kétszeresen azok. Hiszen nekünk nemcsak az uralkodói jogok mind szélesebbé választást kell ellensúlyoznunk, hanem küzdeni kell nemzeti létünkért; küzdeni kell magyarságunkért is.

Határainkon belül több millió polgártársunk él, akiket bár dédelgetett testvéreinknek tekintünk, minduntalan ellenségeink felé kacsintanak ahelyett, hogy ők is keressék azt a kapcsolatot, ami velünk egyesítheti s munkálkodnának azon, ami nekik is, a mieinkkel közös érdekük.

Ily viszonyok között a kormány hivatása egyenesen az lenne, hogy igyekezzen az uralkodó és nemzete között a valódi összhangot biztosítani; az ellentéteket elsimítani, hogy a két alkotmányos tényező egymást megértve és kölcsönösen megbecsülve, a nemzetet vigye az abszolút boldogság és tökéletesség felé.

A kormányoknak tehát a kölcsönös bizalom és egyetértés előmondítása volna a hivatása; természetesen nem úgy, hogy az egyik faktor, mint nálunk az uralkodó kívánságai, óhajai mindenben teljesüljenek s a nép az újabb terhek ellenértékül mi előnyt se nyerhessen, sőt joginak csorbulását legyen kénytelen konstatálni, hanem akként, hogy mindkét faktor jogai egyenlő mérvben óvassanak meg.

Az ezidő szerinti kormány azonban hivatását így átérzeni és betölteni képtelen Amíg az uralkodó óhajátait áthághatatlan parancsként törekszik megvalósítani, minden lehető alkalmat megrad, hogy a nemzetnek, a másik fontos állami tényezőnek élőjogait ki-játszhassa, megrövidíthesse; arra pedig, hogy az uralkodói jogok emelkedését a nemzet jogállományának emelésével kell ellensúlyozni, gondolni sem akar.

Teszi és teszi ezt azért, mert háta mögött van egy többség, amely létezését a közélet megfertőzésének, a legkihívhatlenebb választói visszaéléseknek, a korrupció és vesztegetés korlátlan igénybevételének köszönheti.

Háta mögött áll egy olyan többség, amely részese volt a kormány bűneinek s tudja, érzi, hogy e bűn bűntétele, mint bűnrészeszt, a kormány hatalmának elvesztése esetén, őt is sújtani fogja.

Háta mögött áll egy többség, amely amikor Déry Zoltán országgyűlési képviselő — millióknak jogtalanul, választási célokra történt felhasználását a kormány szemére lobbantotta, nem érzett erkölcsi kötelességet annak előmozdítására, hogy Déry vádjait az arra egyedül illetékes helyen: az ország színe előtt terjesszesse elő.

Egy el nem mondott beszéd.

— Martonosi Gálffy Kálmán nyug. főtisztviselő, bucsuzása id. Haller János gróf főispántól, az 1913. január 8-iki tvh. közgyűlés alkalmából. —

Tek. törvényhatósági közgyűlés!

Nagyon sajnálnám, ha felszólalásommal a mai szép ünnepélyt a legkisebb mértékben is zavarnám. Ünneprontó nem voltam soha; most sem akarok az lenni, de igazság-érzetem parancsolja, hogy e pontnál, melyben a belügyminiszter a vármegye közönségét Gróf Haller főispán felmentéséről értesíti, itt a t. közgyűlés színe előtt felszólaljak.

A multi közgyűlésbe egy kissé későre érkeztem meg s így a „nemes” Gróf bucsu-levélének tartalmát, ugyszintén Sándor Mózes kir. tanácsos, törvényhatósági bizottsági tagnak a bucsu-levél hatása alatt tett indítványát és abban foglalt azon kijelentését is, hogy távozó főispán mindig és minden körülmények között igazságosan (!) járt el, csak egyik lapból olvastam.

A bucsu-levéllel nem foglalkozom; engem felszólalásomra a kir. tanácsos urnak azon kijelentése készített, hogy a távozó főispánban egy igazságos ember eltávozását fájlatja. Megvallom nagyon csodálkozom, hogy Sándor Mózes kir. tanácsos, ki a „nemes” Grófnak még előző főispánsága idejében elkövetett eljárásait is ismeri vagy legalább azokról tudnia kellene, ilyeneket mondhatott, hisz a tények egészen mást bizonyítanak.

Azaz nem is csodálkozom, hisz a kir. tanácsos urat már rég és nagyon jól ismerem s jól tudom, hogy ilyen alkalommal az ordret megkapja, feláll s finom hajlása orrára evikkeret hol felbiggyeszti, hol leveszi és a mit rábiztak, azt pontosan elvégzi.

Ez így volt mindig s így fog lenni koporsójának bezártáig. Adja Isten, hogy ez minél később követezzék be!

A kir. tanácsos ur a „nemes” Gróf eltávozását sajnálja. Én pedig s velem együtt e vármegye népének nagy része, eltávozására felett tapsol örömeiben; nem csupán azért, hogy végre-valahára nemcsak névleges, hanem tényleges főispánunk is lesz, illetve már van, hanem legfőképpen azért, mert távozásával a vármegye megszabadult egy nem mindig igazságos, de többször rossz indulatu, bosszuálló, könnyen befolyásolható, és mindenek felett ravasz és zsarnok főispántól. Igen zsarnok főispántól! Mert e vármegyében mindennek úgy kellett történnie, a miat ő akarta; lett legyen az jó avagy rossz s ha valaki ellene mert szólni vagy tenni, azt üldözte s, ha lehetett irgalom nélkül — tönkre tette. Kir. tanácsos ur! Ez az igazság!!!

Allításom beigazolására több esetet hozhatnék fel, de jelenleg csupán kettőt említek meg, a melyek közül egyik most épen aktuális. A Br. Gammera Oszkár volt keresz-turi főtisztviselő és Ugron János volt alispán eseteit, illetve a velük szemben elkövetett eljárásait.

Mikor először e vármegye (szerinte kedves és szeretett szülővármegyéjébe) főispánnak kinevezték, még jó formán meg sem melegedett a főispáni székben s nagy vizs-

gálatot tartott a kereszteri főszolgabírói hivatalnál, hol akkor Br. Gamera Oszkár volt a hív. főnöke.

És miért tartott oly sürgősen vizsgálatot és miért éppen akkor, mikor a Báró nem is volt edahaza, hanem egészsége helyre állítása végett fürdőn tartózkodott? Azért, mert a bosszu „nemes“ érzése vezette.

Ugyanis köztudomású volt, hogy a Gróf és Báró -- dacára, hogy közeli rokonsági kötelék fűzte egymáshoz -- gyermek-koruk óta rossz viszonyban voltak, mert gyermek-korában a Báró a Gróffal szemben olyan sértő kifejezést használt, amit a Gróf elfeledni nem tudott soha. Valószínűleg nagyon is igazat mondhatott a Báró, de ez egészen mellékes. Ugylátszik azonban, hogy a nemes Gróf, ki mindig vallásosnak hirdette magát, a Miatyánkot csak elmondotta, de annak tartalmát nem tartotta be.

Tudjuk, hogy egy szolgabírói hivatalnál — ha teljesen rendben van is — hibákat, hiányokat és kisebb mulasztásokat bármikor lehet találni. Itt is találtak, de becsületbe vágó, lényegesebb hibákat nem, hisz Br. Gamerát tiszta kezű és a mellett munkás, szorgalmas tisztviselőnek ismerték.

És mit tett a „nemes“ Gróf? Nemcsak a fegyelmi keresetet megelőző vizsgálatot rendelte el, hanem — a mire pedig nem volt elegendő ok — állásától is felfüggesztette s mit nyomatékosan kiemelek, a vizsgálatot *éveken keresztül huzta, huzatta* és a szegény Bárót ugy elsanyargatta, hogy az nemcsak hivatali állásától vonult vissza, hanem itt hagyta a megyét, az országot, idegenbe költözött s ott is halt meg.

Jól tudom ezeket a felháborító, égbe kiáltó tényeket, mert ez időben én voltam Br. Gamera mellé szolgabírónak beosztva.

Kérem a kir. tanácsos urat, ez is igazságos eljárás volt-e?

De menjünk tovább. Ugron János akkori alispán, ki szeretett a maga lábán járni, mert tudása volt hozzá s ki mint a megye első tisztviselője, nemcsak azt tudta, hogy mi a megyével szemben a kötelessége, hanem azzal is tisztában volt, hogy mi a főispánnal szemben való kötelessége és miben tartozik engedelmességni a főispánnak s mert minden bolond kívánságát nem teljesítette s mert azt is tudta, mi a kötelessége üldözött tisztviselő társával szemben és Br. Gamerát pártfogásába vette — veszte volt...

Megkezdette ellene is a harcot. Az addig békességben levő vármegyét felzavarta, a bizottsági tagokat két nagy táborra osztotta úgy, hogy az időben egyebet sem tettek, csak egymást szidták, sértegették, rágalmaztuk és szegény vármegyénk jóhírnevét, tisztességét és becsületét, nem egy csorbát ejtettünk.

Hisz ezekre kellene, hogy a kir. tanácsos ur emlékezzék, hisz mi is a küzdelemben részt vettünk. (Csak az a kár, hogy mindketten a Haller-pártban!) Nekem, mint szolgabírónak, muszáj volt ott lennem, mert ellenkező esetben Gamera sorsára jutok, utálpit köt a talpamra; ehhez pedig aklor semmi kedvem nem volt. És ön, kir. tanácsos ur!? Ön pedig ott volt azért, mert ön szerint: a mindenkori főispánnak mindig igaza van s ennek is — ön szerint — az vala...

A többit aztán tudjuk. Más vármegyéből, delegáltatott a „nemes“ Gróf vizsgáló bizottságot; abból a megyéből, a melyikből neki tetszett. A vizsgálati iratokat felterjesztették a Belügyminiszter urhoz. Jó helyre! Hisz tudjuk, hogy ha az al- és főispán között kenyértörésre kerül a dolog, lett legyen annak az alispánnak oly tiszta igaza, mint a gyönyörűsége tündöklő napnak a fénye, legtöbbször még sem neki adnak igazat.

Igy történt itt is, így történt Ugron Jánossal is; pedig 1848-ban még az ellensége is elhelyezték örökös nyugalomra.

ismerte, hogy vármegyénknek nálánál kitűnőbb alispánja nem volt. Rajongásig szerette a székely népet, tisztviselői karát, — de azok is őr!

Őt nem vezette rossz indulat senkivel szemben s nem arra utazott, hogy másoknak kellemetlenséget, szomorúságot és kárt okozzon, hanem a hol csak lehetett segített, — ebben találta örömét és vármegyéje érdekében is sokat tett! És a székely népnek ezt az igaz barátját a „nemes“ lelkű és „igazságos“ Haller főispán, elűldözte oda, a honnan jött, hogy folytassa tovább ott, a hol elhagyta — Bögözbe, az eke szarvához...

Tkts. törvényhatósági közgyűlés! Szentül meg vagyok győződve, hogy betegsége, utóbb tehetetlensége dacára is azért vált meg oly későre a főispáni széktől, mert nem akarta, hogy helyét az foglalja el, aki ma Istennek legyen hála, el fogja foglalni; mert ő még ma is gyűlölettel viseltetik Ugron János személye iránt, — nem tud feledni!

És most még egyszer s talán utolszor kérdem Sándor Mózes kir. tanácsos urat, hogy még ezek után is igazságosnak tartja-e Haller volt főispán mindenkori eljárását!? Én azt hiszem, azt fogja mondani nem!

Ha pedig nem így lenne, tisztelem a kir. tanácsos urnak — mondjuk tisztességben megöszült tanférfiúnak — az igazságról alkotott gyönyörű fogalmát, de én abból egy szikrányit sem instálok!

Tkts. tvh. közgyűlés! Ismételtlen örömmel adok kifejezést, hogy végre-valahára megérkezett a Belügyminiszter ur peccátes levele, mely tudatja, hogy Haller főispántól — azt hiszem egyszer s mindenkorra — megszabadult e vármegye!

Sokaknak, sok családnak okozott ő fájdalmat, szomorúságot, szenvedést és kárt, de azt szokták mondani: a jó Isten sem nem siet, sem nem késik és mégis mindenüvé elérkezik. *Én úgy vettem észre, hogy a kegyelmes urhoz máris elérkezett. Pont!*

Péter Áron öngyilkossága.

(Saj. tud.) Alig volt 21 éves. Alig ismerte az életet és máris megvált tőle. Szegény bohógyerek, elkövette a legnagyobb bohóságot, eljártta életét örökre.

Péter Áron a székelyudvarhelyi református kollegiumnak volt a növendéke. Mult évben tett érettségi vizsgálatot. Azután jegyzőgyakornok lett Baróton, Incze Ferenc községi jegyző irodájában.

Az elmúlt héten a szokottnál is vidámabb kedvű volt. Csütörtökön revolvert és töltényeket vásárolt Ilyés János kereskedésében, Incze Gyula utódánál Baróton.

— Mindenkinek van. Nekem is legyen. Ezzel indokolta az üzletben tréfálózó barátainak, vevő sándékát.

Haza készülődött Bögözbe, hol édes atyja: Péter Ferenc gazdálkodó székely ember lakik.

Vidáman, jókedvűen bucsuzkodott ismerőseitől, jóbarátaival. Segesvárt is mulatott addig, amíg a székely vonat indulásra készen állott. Szombaton, e hó 11-én reggel 4 óra 55 perckor a vonat elindult. Kevés utas volt. Egyedül utazott az egész III. oszt. kocsiiban.

Nagyszámúvalva állomásánál a kocsiz még életben látta és mire Bögözbe érkeztek: a bohókás, mindig jókedvűséget mutatott fiu már nem élt. Halántékon lőtte magát és meghalt. Így érkezett Székelyudvarhelyre, a vasúti állomásra.

Az orvosrendőri vizsgálat megejtése után, előbb a vármegyei közkórház halottas kamrájába, majd pedig szülői intézkedésére Bögözbe, haza szállították és ott e hó 13-án

Édes atyjához levelet írt és abban bo-csánatot kért azért a nagy szomorúságot, melyet tettével okozott. Utolsó kívánsága az volt, hogy ha csak egy szál cigánnyal is, elhuzassák sirjánál a: „Szomorú fűz hervadt lombja“ kezdetű dalt.

A jó szülők ezt is megtették. A bögözi zenekar eljátszotta és a dalárda Földes Ferenc áll. igazgató-tanító vezetésével elénekelte a szívetrázó dalt. Csutak Ferenc ref. lelkész pedig megható gyászbeszédet tartott a bohókás fiu sirjánál.

Mindenki sirt, zokogott; siratta egy könynyelműen eldobott fiatal élet elmúlását...

Az időjárás 1913-ban.

A Sziriusz-időjós szerint az 1913-ik esztendőben az időjárás a következőképpen várható:

Január 1-étől tulnyomóan borult, ködös, hideg idő érkezik, kevés csapadékkal. Január 12-étől csapadékosabbra változik és több helyen eső és hó fog esni. E hónap átlag hideg jellegű lesz.

Februárban csapadékos, hideg idő következik, több helyen eső, míg némely helyen hó fog esni, de néhány szép, enyhe napra van kilátás. Gyöngébb hideg idő érkezik.

Március első felében gyönyörű szép, enyhe, sőt meleg napok lesznek és több helyen eső fog átvonulni. Március második felében igen kritikus napok ígérkeznek, különösen 20., 21., 22., esetleg még 23-ika is elsőrendű kritikus napunk lesz. Eső, havazás és óriási vihar fog átvonulni sok helyen s utána hideg idő jön. Éjjeli fagytól kell tartanunk. Ebben az évben a március a legszeszélyesebbnek mondható.

Április elég szép és kedvező időt ígér; az első felében kevés esőzes várható, míg a második felében esős, hűvös, szeles, majd ismét szép és kielégítő lesz. Havazás és éjjeli fagy e hónapban nem lesz.

Május 1-étől 9-10-éig nem a legkedvezőbb lesz az idő, mert nagy köd ereszkedik, majd a reggeli órákban és a déli vagy esti, órákban nagyobb zivataros eső jön. 10-11-től gyönyörű szép, meleg napok várhatók, több helyen zivataros esőkkel. Havazás helyett ez évben zivataros esők jönnek, éjjeli fagytól nem kell tartanunk.

Juniusnak az első fele igen szép és meleg napokkal jön, több helyen zivataros esőkkel, de azért nagyon sok esőzés nem várható. A második fele hűvös és szeles lesz, sőt némely helyen viharos szél fog átvonulni, esővel.

Julius nagyobb zivataros esőket hoz és igen meleg, sőt forró napokban lesz részünk.

Augusztus igen szépnek ígérkezik, de kevés zivataros esőt fog hozni. Jobbára száraz jellegű lesz.

Szeptemberben ködös, enyhe időre van kilátásunk, kissé csapadékos lesz.

Október elég kedvező, enyhe időket ígér, kielégítőnek fog bizonyulni, azt sem mondhatjuk, hogy esős, de azt sem, hogy száraz lesz. Így e hónapot elég jónak számíthatjuk.

November igen szép, enyhe időjárást gér, szóval nappal enyhe, éjjel fagy; jobban száraz jellegű lesz, kevés csapadékot hoz. Nagy havazásokat nem várhatunk, csak itt-ott fordul elő, de nem fog kiterjedni hazánk nagy részére.

December igazi szép téli időt ígér; ködös, hideg, sok helyen havazással, míg némely helyen némi eső s fog esni.

Az 1913-ik esztendőnk igen szép és meleg, sőt forrónak ígérkezik. Bő termést ígér. A földmivelő emberekre nézve az esztendő kedvező lesz.

Ebben az évben a hőmérséklet igen magasra emelkedik; többször elérjük a 28-30-35 Celziusz hőfokot.

Leölt baromfi a mézárszékekben.

(gh.) Ne tessék még örvendezni. Nem rólnak van szó. Ez csak egy szerény indítvány azok számára, akiket illet. Mert hát mi ezidő szerint csak sirni-rini szoktunk, de az ugynevezett székei élelmességtől — bizony mondom — messze estünk.

Nálunk most a mézárszékekben marha-, borju-, sertés- és itt-ott birkahúst, sőt már nyuliat és hentesárúkeszitményeket is bőven kínálnak. De baromfit: pulykát, libát, kacsat tyukot, csirkét — már csak tollason és élve hoznak piacra: a székei asszonyok.

Ha aztán rossz idő van vagy beáll a mezei munkaidő, drága pénzért sem lehet szárnyas félehez jutni Székelyudvarhelyt. Ez itt a régi uzus.

Azonban az Alföldön másképpen van. Ott ily élelmiszereket mindenkor lehet vásárolni mert kínálják s úgy a vevő, mint az eladó azonnal feltalálja egymást.

Nálunk is igen könnyen lehetne segíteni, e közszükséget jelentő hiányosságon. Hentes már elég van; talán több is a kelletnél. Valamelyik élelmes mézáros rendezkedjék be úgy, hogy nála leölt baromfit is lehessen kapni — minden időszakban és időben. A számítást biztosan megtalálja. Probatum est!

Méhészet.

Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.

Szám: 5—1913.

MEGHÍVÓ

az udvarhelyvármegyei méhészegyesületnek 1913. évi január hó 21-én (kedden) délután fél három órakor, Székelyudvarhelyen a vármegyeház kistermében tartandó rendes választmányi ülésére.

TÁRGY:

1. Titkári előterjesztések az egyesület ügymenetéről.
 2. Javaslat az ért. osztálynak 1913-ban való beállításáról.
 3. A közgyűlés idejének, helyének és tárgysorozatanak megállapítása.
 4. Az 1912. évi számadás megvizsgálására és az 1913. évi költségvetés megállapítására a számvizsgáló bizottság kiküldése.
 5. Pénztáros előterjesztése a hátrálékos tagdíjakra vonatkozólag.
 6. Tagok törlése, új tagok felvétele.
 7. Indítványok.
- Székelyudvarhely, 1913. évi január hó 11-én.

ELNÖKSÉG.

Rendszeres betörések Székelyudvarhelyt.

Nem egészen egy hónap alatt öt betöréses lopás történt Székelyudvarhelyt. A betörők — úgy látszik — kiválóan a szatocsboltokat kedvelik, mert ezeket keresték fel legtöbbször.

Az első betörést *Bodrogi Györgynek* a vasutállomással szemben levő szatocsüzletébe követték el december 21-én éjjel 1—2 óra között. Az utcára nyíló ajtót felfeszítették és úgy hatoltak be az üzletbe. A pénzesfiókot feltörve, 200 K aprópénzt vettek magukhoz. Valami arisztokratikus betörők lehetnek mert az egy filléreseket — megvetésük jeléül — ott hagyták. Az üzlethelyiség a bálószoza mellett van s a benyíló ajtót sörösvégekkel és egy fazék tejjel torlasztották el. *Bodroginé* a zajra felébredt, de azt hitte a fia jött haza. Mikor reggel az üzletbe akart bemenni, csörmpölve hullottak le a sörös-üvegek és szétfolyt a tej.

A második eset az előbbire következő 10 nap múlva, december 31-én volt. Ekkor már *Hártl Anna* szatocsboltjába törtek be a ref. kollegium mellett, a templommal és rendőrséggel szemben. Innen, mintegy 12 K aprópénzt, 1 doboz csokoládét és más apróságot vittek el. Az ajtót lezáró lakatot másnap a postahivatal előtt levő levélszekrény tetején találták meg.

Ebben az évben sem szünetelt a betörés. Január 3-án éjjel 11 óra felé *Szathmáry József* betnlea-utcai szatocsüzleténél kísérleteztek. Az ablakot kifeszítették és sarkából kivették. A zajra azonban a tulajdonos felébredt s a betörők — mielőtt nagyobb kárt tehetek volna — kerekelt oldottak. *Szathmáry* állítása szerint — lehetnek vagy öön-hatan.

A negyedik szatocsbolt a *Kossuth-utca* szegletén levő *Aron Ábrahám* árubódéja volt. Oda a hó 12-ére virradó éjjel törtek be. Csokoládét, fűgét és más apróságokat vittek el.

Érzékenyebb kára van *Jakabfi Lajos* szücsmesternek is, aki épen a köhalmi vásárra ment. E hó 12-én este 7—8 óra között, álkuleszal nyitották fel *Kossuth-utcai* lakása ajtaját. Bementek a belső szobába és ott a „kasztn” fiókjából 75 korona pénz vettek magukhoz. Az asszony épen azelőtt ment el édes anyjához. Mikor aztán 11 óra felé hazatért, hiába nyitotta kuleszal az ajtót, a zárnyelv sehogy sem fordult. Végre aztán — nagy rémületére — meggyőződött, hogy azt már előtte kinyitották.

E NAP

Szerda, január

Ujév

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

kat. Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafiak tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

HIREK.

— **Pestvármegye a kormány ellen** Az országi első vármegyeje: Pestvármegye — *Kossuth Ferenc, Prömy Dezsőbáró és Förster Aurél* bizottsági tagok indítványára — határozottan kimondotta, hogy a mai kormányt, amely a polgárság jogos ohajtása elől elzárkodik, a törvényhatóság bizalmára méltatlannak tartja. Recseg-ropog tehát a munkapárti kormány oldalbordája s nincs mossa az idő, mikor egészen össze is roppan.

— **Az általános sztrájk**, melyről *Lukács* miniszterelnök úgy megijedt, hatalmas lépésekkel vonul előtérbe. Ez ellen nem lesz hatósági védekezés, mert az utcákon egyetlen hangos szó sem esik. De viszont egy munkáskéz sem folytatja rendes foglalkozását s egy szép napon nem lesz kenyér!

— **Désy Zoltán** képviselő, a *Kossuth-párt* alelnökét, szombaton hallgatta ki a vizsgálóbíró abban a perben, amelyet *Lukács László* indított ellene, mert a miniszterelnökről azt mondotta, hogy a világ legnagyobb panamistája s mert ezt az állítását hajlandó s igazolni.

— **A munkapárti képviselőház** legközelebbi „ülése” a hó 20-ikára van kitűzve. *Hir* szerint a kormány ez „ülésen” iőbb törvényjavaslatot fog beterjeszteni.

— **Kitüntetés.** Több oldalról híre kelt, hogy *Sándor Mózes* kir. tanácsos, nyug. tanfelügyelőt, közelebbről az I. oszt. Vaskorona-renddel fogják kitüntetni. A jól megérdemelt kitüntetéshez, előre is gratulálunk!

— **Farsang közepén** vagyunk és még egyetlen bál sem volt Székelyudvarhely. Nem is igen lesz; legfőlegb egy: a hagyományos diákbál. Az emberek kezdenek komolyan gondolkozni és egy-két bali ruhába nem hajlandók belevarratni egész évi megtakarított pénzüket. A „Székely Dalegylet” is akart rendezni mulatságot, de elhagyta tavaszra. Hátha addig jobb időket élhetünk. Adja Isten!

— **Nincs telefonja** a rendőrségnek Székelyudvarhelyt. Ez pedig nagy hiba és a köz érdekében káros dolog. Mult év folyamán még szóvá tettük ezt az ügyet. Azonban — úgy látszik — illetékes helyen megszívlelésre nem talált. Ily uton takarékoskodni nem lehet — a közérdek rovására. Ismételten ajánljuk tehát ezt a kérdést a tanács figyelmébe. Telefonra a rendőrségnél egy a hivatalban, mint az őrszobában szükség van. Az utóbbit még éjszakára is bekapcsolva kellene tartani, valamelyik nyilvános állomással. Ennek előnyét magyarázni, talán fölösleges.

— **Halálozás.** Id. *Ágotha Lajos* életének 65-ik évében a hó 10-én elhunyt *Csikszentdomokos* községben. Az elhaltat *Dazbek Sándorné* szül. *Ágotha Róza* és *Ágotha Lajos* mint gyermekei, valamint testvérei s rokonai gyászolják.

— **Tüdőbeteg-gondozó intézet.** Igen, ilyesmire is létezik másutt, de nem nálunk. Pedig hát itt is könnyű volna azt létesíteni. A vármegyei közkörháznál történhetné a rendes kezelés, az egyes vizsgálatok keresztülvitele. Nagy fenekét nem kellene keríteni a dolognak. Csak egy kis jóakaratra volna szükség és azonnal meg lenne. *Marosvásárhelyt* már ez sem hiányzik. Ott a tüdőbeteg-gondozó intézet 1912. november hóban 16 rendelési napot tartott, amelyeken az összes rendelések száma 256 volt. A jelentkezett betegek száma 18, akik közül 13 városi 6 vidéki volt. Ezek közül gümőkórosnak találtatott 13. A megbetegedés elsőfokú volt 5, másodfokú 2, harmadfokú 6 esetben. Rendes kezelésben részesült 45 beteg, segélyezésben részesült 22. Köpetvizsgálás történt 15 esetben, ebből 10 esetben pozitív eredménnyel. Gégeorvosi kezelésben részesült 2 beteg 6 alkalommal. *Dettweiler-féle* köpö-üveget 5 darabot osztott ki az intézet 15 K értékben. Segélyezésképpen kiosztottak 660 liter tejet, 41 kg. húst, 4 kg. zsírt, 110 kg. lisztet, 295 K 4 fillér értékben. Különféle más segélyre fordított 2 betegnél 20 K 60 fillért és pedig az összegét az intézet a két betegnek 2 pár cipőt és 1 drb nagykendőt szerzett be. Házbérsegélyt kapott 1 beteg 10 korona értékben.

— **Elfogták a betörőket.** Lapunk más helyén részletesen beszámoltunk azokról a rendszeresen üzött, vakmerő betörésekről, melyeket egy egész hónap óta folytattak Székelyudvarhelyt. Végre a héten *Dr. Ferenczy Endre* rendőralkapitány kinyomozott a tettesek közül — *Benkő Gábor* csizmadiaségéd és *Dobai Lajos* lakatossegéd személyében — kettőt, akiket letartóztattak. Minden kipuhatolt adat arra enged következtetést, hogy a bandának több tagja is volt. A nyomozat tehát még foly és újabb letartóztatások várhatók.

OLVASSUK és terjesztjük a függetlenségi lapokat, mert csakis ezek védik jogainkat s küzdenek a hazaért!

Kiadó lakás. Székelyudvarhelyt, Vár-utca 9. sz. alatt három szoba és konyha április 24-től kezdődőleg kiadó.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt. Bálint-utca 22. sz. alatt két szoba, kamra, szin és kerttel stb. bíró épületes beltelek eladó. Vár-utca 24. sz. alatt több szobából álló lakás kiadó. Értekezni lehet özv. Gircsis Józsefnél Vár-utca 24. sz. alatt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi boraagykereskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Üzlet eladás. Kézdivásárhelyen egy jó forgalmu vas és fűszer kereskedés, melynek körülbelül 40,000 K értékű áru készlete van, eladó. Eladási ügyben értekezni lehet Dr. Jancsó Béla ügyvéddel Kézdivásárhelyen.

Vendéglői, kávéházi és szállodai berendezés eladása.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 8-10. sz. alatt, Mátéffy Lidia vendéglői, kávéházi és szállodai berendezését 1913. január hó 15-ikétől kezdődőleg szabad kézből egy tömegben vagy részletenként is eladja.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Alsócsernáton község Nyiresvápa nevű erdő részében 9 hold területű tölgyerdő eladó. Faállománya: I. vastagsági osztály 14-20 cm.-ig 788 drb 93 köbméter műfa. II. vastagsági osztály 22-28 cm.-ig 578 drb 214 köbméter műfa. III. vastagsági osztály 30-56 cm.-ig 332 drb 214 köbméter műfa, fiatalos 323 drb.

Összesen 2021 drb, 551 köbméter műfa és 94 köbméter tűzifa. Talajérték holdankint 50 K.

Becsérték szakértőnek 1907. évi becslése szerint 14.467 K.

Kikiáltási ár 8000 K.

Írásbeli ajánlatok alólirotthoz január hó 31. d. e. 10 óráig nyújtan-dók be.

Bánatpénzül 10 százalék csatolandó.

Kézdivásárhely. Megbízásból: **JANCSÓ GYULA** kereskedő.

Eladó épületes beltelek.

Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 19-21. sz. alatt levő épületes beltelek örök áron eladó. Bővebb értesülés ugyanott nyerhető.

Eladó vagy kiadó belsőség.

Székelyudvarhelyt. Solymossy-utca 27. sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy több évre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. — Bővebb felvilágosítást nyújt szívességből a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

Földbirtokot, házat, erdőt vesz. Eladó és saját költségén párcelláz

Kovács Elek ingatlan forgalmi irodája

Marosvásárhelyt, Apaffy Mihály utca 2. szám.

Ugyanott több kisebb-nagyobb birtok eladó.

Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok *mezőgazdasági szeszgyárral*, egy 700 és 1600 holdas földbirtok.

Pénzt, bármely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönnyújtásokat, biztosításokat *gyorsan lebonyolít.*

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSÉN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Eternit pala a jelenkor legtekélyesebb tetőfedőanyaga.

Eternit pala működik rendkívül szilárd, ruganyos, csekély súlyu, fagymentes, tűzbiztos és vihartálló.

Eternit pala évek óta használatban van mint tetőfedő anyag mindenütt, még a legkedvezőtlenebb éghajlati viszonyok között is fenyesen bevált, ott is hol más tetőfedőanyaggal semmi kép sem lehetett boldogulni

Eternit pala könnyűségénél fogva kiválóan alkalmas szalma, bádóg kátránylemez tetők átfedésére, mert nem igényel erősebb tetőszerkezetet

Eternit pala fedések javításmentesek.

Eternit pala jelen-tékeny szigetelésénél fogva nyáron hűvösebb más fedésnél s ezért gazdasági épületek fedésére is rendkívül alkalmas.

Eternit fedéseket vállal: **JAKOBOVITS ARTHUR** fiókja

SZÉKELYUDVARHELY és szívesen szolgál tetősikrajzok beküldése ellenében díj-

ÉRTESSÍTÉS.

Üzlet átalakítás miatt

a raktárainban levő összes férfi és női divatárucikk, készruhák, cipők, fehérneműek, talapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Csekély 2 koronáért egész éven át olvashatja a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai ujságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s ha szük-

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok **gyorsan, előnyösen beszerezhetők Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.**

ség: kérlelhetlen ostromozója bármely visszaélésnek; a székelység ügyeit szivből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székelynek erkölcsi és önmaga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely”-t.